

Vergaderjaar 2013–2014

33 669

Wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 (programmatische aanpak stikstof)

A

GEWIJZIGD VOORSTEL VAN WET

24 april 2014

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het, mede naar aanleiding van de voorlichting van de Afdeling advisering van de Raad van State (voorlichting van 11 april 2012, no. W15.12.0046/IV), wenselijk is enkele verbeteringen aan te brengen in de regeling van de programmatische aanpak stikstof;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

De Natuurbeschermingswet 1998 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel a komt te luiden:

a. *Onze Minister*: Onze Minister van Economische Zaken,.

2. In onderdeel d wordt «dan onder d genoemd» vervangen door: dan onder c genoemd.

3. In onderdeel n komt onderdeel 1° te luiden:

1°. gebied dat door de bevoegde autoriteit van het land waarin het gebied is gelegen is aangewezen als speciale beschermingszone, ter uitvoering van de artikelen 3, tweede lid, onderdeel a, en 4, eerste en tweede lid, van richtlijn 79/409/EEG of de artikelen 3, tweede lid, en 4, vierde lid, van richtlijn 92/43/EEG,.

4. Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel o door een puntkomma worden drie onderdelen toegevoegd, luidende:

- p. *programma*: programma als bedoeld in artikel 19kg, eerste lid;
- q. *ontwikkelingsruimte*: stikstofdepositie die in het kader van het programma met betrekking tot een daarin opgenomen Natura 2000-gebied kan worden toegedeeld in of gereserveerd voor besluiten als bedoeld in artikel 19km, eerste lid;
- r. *voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied*: voor stikstof gevoelige natuurlijke habitats of habitats van voor stikstof gevoelige soorten in een Natura 2000-gebied waarvoor een instandhoudingsdoelstelling geldt.

B

Artikel 2 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt «gebieden als bedoeld in artikel 10a» vervangen door: Natura 2000-gebieden.

2. In het vijfde lid wordt «waarin het Natura 2000-gebied mede is gelegen voor zover de vergunning betrekking heeft op delen van het gebied, gelegen in die andere provincies» vervangen door: waarin Natura 2000-gebieden, of delen daarvan, zijn gelegen waarvoor het project of de andere handeling waarvoor vergunning wordt verleend gevolgen kan hebben.

3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

6. Bij een besluit op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, betrekken gedeputeerde staten tevens de gevolgen die het project of de andere handeling kan hebben voor een in een andere provincie of een buiten Nederland gelegen Natura 2000-gebied.

C

Artikel 2a wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:

a. «een deel van een Natura 2000-gebied dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, beslissen gedeputeerde staten van de provincie waarin dat deel van het Natura 2000-gebied is gelegen» wordt vervangen door: een Natura 2000-gebied of gedeelte daarvan in één van de provincies, beslissen gedeputeerde staten van die provincie.

b. Er wordt een zin toegevoegd, luidende: Artikel 2, zesde lid, is van overeenkomstige toepassing.

2. Er worden twee leden toegevoegd, luidende:

3. Indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, betrekking heeft op een project dat of andere handeling die uitsluitend gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied dat buiten Nederland is gelegen, beslissen gedeputeerde staten van de provincie waarin het project of de andere handeling wordt gerealiseerd, onderscheidenlijk verricht, op de aanvraag.

4. Artikel 2, derde en vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing op de besluiten, bedoeld in het eerste en tweede lid.

D

Artikel 19d wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt «projecten of andere handelingen als bedoeld in het vierde lid» vervangen door: projecten of andere handelingen als bedoeld in het vijfde lid.

2. In het zesde lid wordt «krachtens het vierde lid» vervangen door: krachtens het vijfde lid.

E

In artikel 19kb, eerste lid, wordt «artikel 19f, eerste lid, of artikel 19j, tweede lid» vervangen door: artikel 19a, tiende lid, artikel 19f, eerste lid, of artikel 19j, tweede lid.

F

In hoofdstuk III, titel 2, wordt het opschrift van paragraaf 2a vervangen door: Programmatische aanpak stikstof.

G

In hoofdstuk III, titel 2, vervalt paragraaf 2a.1.

H

In hoofdstuk III, titel 2, vervallen de paragraafaanduiding «§ 2a.2.» en het bijbehorende opschrift.

I

Artikel 19kg komt te luiden:

Artikel 19kg

1. Onze Minister en Onze Minister van Infrastructuur en Milieu stellen een programma vast voor de daarin opgenomen Natura 2000-gebieden ter vermindering van de stikstofdepositie in die gebieden en ter verwezenlijking van de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor stikstof gevoelige habitats in die gebieden binnen afzienbare termijn.

2. Het programma beoogt een ambitieuze en realistische vermindering van de stikstofdepositie, afkomstig van in Nederland aanwezige bronnen.

3. Het programma wordt vastgesteld in overeenstemming met de bestuursorganen die voor de daarin opgenomen Natura 2000-gebieden het beheerplan, bedoeld in artikel 19a of 19b, vaststellen en de ingevolge artikel 2, vierde lid, medebetrokken bestuursorganen.

4. Na de vaststelling van het programma kunnen Onze Minister en Onze Minister van Infrastructuur en Milieu daarin een Natura 2000-gebied opnemen in overeenstemming met de bestuursorganen die voor dat gebied het beheerplan, bedoeld in artikel 19a of 19b, vaststellen en de ingevolge artikel 2, vierde lid, medebetrokken bestuursorganen.

5. Het programma wordt ten minste eenmaal in de zes jaar vastgesteld en geldt voor een tijdvak van zes jaar.

6. Op de voorbereiding van de vaststelling of wijziging van een programma, uitgezonderd een wijziging als bedoeld in artikel 19ki, eerste lid, is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

7. Onverminderd artikel 3:42, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht maakt Onze Minister het programma of een wijziging van het programma als bedoeld in het vierde lid of in artikel 19ki, eerste lid, op elektronische wijze bekend.

J

Artikel 19kh wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:

a. In de aanhef wordt «is» vervangen door: worden.

b. In onderdeel d wordt «maatregelen als bedoeld in onderdeel c» vervangen door: maatregelen als bedoeld in de onderdelen c en g.

c. In onderdeel e wordt «goede staat van instandhouding» vervangen door: gunstige staat van instandhouding.

d. Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel f door een puntkomma, worden twee onderdelen toegevoegd, luidende:

g. de getroffen of te treffen maatregelen ter verwezenlijking van de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor stikstof gevoelige habitats in de Natura 2000-gebieden die in het programma zijn opgenomen;

h. de resultaten van een beoordeling voor elk Natura 2000-gebied dat in het programma is opgenomen, in hoeverre de maatregelen, bedoeld in de onderdelen c en g, rekening houdend met de verwachte algemene ontwikkeling van de stikstofdepositie, in het bijzonder het totaal van de stikstofdeposities, bedoeld in het zevende en negende lid, en de ontwikkelingsruimte:

1°. bijdragen aan de verwezenlijking van de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor stikstof gevoelige habitats in het gebied;

2°. voorkomen dat verslechtering optreedt van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in het gebied;

3°. voorkomen dat storende factoren optreden voor de soorten waarvoor het gebied is aangewezen voor zover die factoren, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied, een significant effect kunnen hebben, en

4°. de verwezenlijking van de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied die geen betrekking hebben op voor stikstof gevoelige habitats, niet in gevaar brengen.

2. Het derde lid wordt als volgt gewijzigd:

a. In de aanhef wordt «maatregelen, bedoeld in het eerste lid, onderdeel c» vervangen door: «maatregelen, bedoeld in het eerste lid, onderdelen c en g.

b. In onderdeel c wordt «bestuurorganen» vervangen door: bestuursorganen.

3. Het vierde lid komt te luiden:

4. In het programma worden de uitgangspunten opgenomen voor de bepaling van de ontwikkelingsruimte en voor de toedeling en reservering van ontwikkelingsruimte. In het programma wordt de op het tijdstip van vaststelling van het programma beschikbare ontwikkelingsruimte vermeld.

4. Onder vernummering van het vijfde tot het zesde lid wordt na het vierde lid een lid ingevoegd, luidende:

5. Bij ministeriële regeling kan, overeenkomstig de uitgangspunten die in het programma zijn opgenomen op grond van het vierde lid, worden bepaald op welke wijze voor de Natura 2000-gebieden die in het programma zijn opgenomen de ontwikkelingsruimte wordt bepaald en ontwikkelingsruimte wordt toegedeeld en gereserveerd.

5. In het zesde lid (nieuw) wordt de zinsnede «mede in het licht van de ontwikkelingsruimte die ontstaat als gevolg van de maatregelen, bedoeld in het derde lid, onderdeel a, zekerheid is verkregen dat de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet zullen worden aangetast» vervangen door: mede in het licht van de ontwikkelingsruimte die ontstaat als gevolg van de maatregelen, bedoeld in het eerste lid, onderdelen c en g, en de autonome ontwikkelingen, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet zullen worden aangetast.

6. Er worden vier leden toegevoegd, luidende:

7. Het verbod, bedoeld in artikel 19d, eerste lid, is met betrekking tot een Natura 2000-gebied niet van toepassing op een project of andere handeling dat voldoet aan elk van de volgende voorwaarden:

a. het project of de handeling:

1°. veroorzaakt een stikstofdepositie op voor stikstof gevoelige habitats in het Natura 2000-gebied die afzonderlijk en, ingeval het project of de handeling betrekking heeft op een inrichting als bedoeld in artikel 1.1, derde lid, van de Wet milieubeheer, in cumulatie met andere projecten of handelingen met betrekking tot dezelfde inrichting in de periode waarvoor het programma geldt, niet een waarde die is vastgesteld bij algemene maatregel van bestuur overschrijdt, of,

2°. behoort tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie van projecten of handelingen en wordt gerealiseerd, onderscheidenlijk verricht op een grotere afstand gerekend tot het Natura 2000-gebied dan voor de desbetreffende categorie van projecten of handelingen bij die maatregel is vastgesteld;

b. het project of de handeling kan voor het desbetreffende Natura 2000-gebied geen andere gevolgen veroorzaken dan stikstofdepositie die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

8. De waarde, onderscheidenlijk de afstand, bedoeld in het zevende lid, onderdeel a, kan voor de onderscheiden Natura 2000-gebieden verschillend worden vastgesteld. De waarde, onderscheidenlijk de afstand wordt zodanig vastgesteld dat:

1°. geen afbreuk wordt gedaan aan het oogmerk, bedoeld in artikel 19kg, tweede lid, en

2°. op voorhand op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat projecten of andere handelingen als bedoeld in het zevende lid afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied zullen aantasten.

9. Bij het nemen van een besluit als bedoeld in artikel 19km, eerste lid, betreft het bevoegd gezag niet de stikstofdepositie die het project of de andere handeling veroorzaakt op voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied, indien de stikstofdepositie de in het zevende lid, onderdeel a, bedoelde waarde niet overschrijdt, onderscheidenlijk indien het project of de handeling wordt gerealiseerd, onderscheidenlijk verricht op een grotere afstand dan de op grond van het zevende lid, onderdeel a, vastgestelde afstand.

10. De voordracht voor een krachtens het zevende lid, onderdeel a, vast te stellen algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd.

Ja

Na artikel 19kh wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 19kha

In het programma wordt, ter uitvoering van artikel 19kh, eerste lid, onderdeel f, in elk geval beschreven dat drie jaar nadat het programma is vastgesteld, Onze Minister en Onze Minister van Infrastructuur en Milieu, na overleg met de bestuursorganen, bedoeld in artikel 19kg, derde lid, de ontwikkelingsruimte inzichtelijk maken die:

- a. de tweede helft van het programma beschikbaar zal zijn;
- b. naar verwachting in het daarop volgende programma beschikbaar zal zijn, in het bijzonder in de eerste helft van het tijdvak van dat programma.

K

Artikel 19ki komt te luiden:

Artikel 19ki

1. Onze Minister en Onze Minister van Infrastructuur en Milieu kunnen in het programma maatregelen als bedoeld in artikel 19kh, eerste lid, onderdeel c of g, wijzigen of door andere maatregelen vervangen, dan wel maatregelen toevoegen. Zij stellen voor de Natura 2000-gebieden waarop de maatregelen betrekking hebben in het programma vast wat daarvan de gevolgen zijn voor de ontwikkelingsruimte en voor de beoordeling, bedoeld in artikel 19kh, eerste lid, onderdeel h. Ingeval het wijzigen, vervangen of toevoegen van maatregelen leidt tot minder ontwikkelingsruimte met betrekking tot een Natura 2000-gebied, geschiedt dit in overeenstemming met de bestuursorganen die het beheerplan, bedoeld in artikel 19a of 19b, voor dat gebied vaststellen.

2. De Minister van Defensie of bestuursorganen van provincies, gemeenten of waterschappen kunnen in het programma opgenomen maatregelen als bedoeld in artikel 19kh, eerste lid, onderdeel c of g, voor de uitvoering waarvan zij zorg dragen, gewijzigd uitvoeren of vervangen door andere maatregelen, indien de bestuursorganen die voor het desbetreffende gebied het beheerplan, bedoeld in artikel 19a of 19b, vaststellen, daarmee instemmen, en dit niet leidt tot minder ontwikkelingsruimte met betrekking tot enig Natura 2000-gebied.

L

Artikel 19kj komt te luiden:

Artikel 19kj

De bestuursorganen die het aangaat dragen zorg voor een tijdige uitvoering van de in het programma opgenomen maatregelen, bedoeld in artikel 19kh, eerste lid, onderdelen c en g.

M

In artikel 19kk vervalt de zinsnede «van Onze Minister en Onze Minister van Infrastructuur en Milieu».

N

Artikel 19km wordt vervangen door zeven artikelen, luidende:

Artikel 19km

1. De ontwikkelingsruimte voor een in het programma opgenomen Natura 2000-gebied, kan, met uitzondering van de ruimte die is toegeëld aan projecten als bedoeld in artikel 19kh, zesde lid, overeenkomstig de uitgangspunten, bedoeld in artikel 19kh, vierde lid, door het bestuursorgaan dat bevoegd is tot het nemen van het desbetreffende besluit, worden toegeëld in:

- a. een beheerplan als bedoeld in artikel 19a, voor zover daarin een project of andere handeling is opgenomen als bedoeld in artikel 19d, tweede lid;
- b. een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid;
- c. een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 19db, eerste lid;
- d. een omgevingsvergunning waarop hoofdstuk IX van toepassing is;
- e. een tracébesluit waarop artikel 13, zevende lid, van de Tracéwet van toepassing is;
- f. een wegaanpassingsbesluit waarop artikel 9, vierde lid, van de Spoedwet wegverbreding van toepassing is, of
- g. een ander besluit dat bij ministeriële regeling is aangewezen.

2. Bij het nemen van een besluit als bedoeld in het eerste lid neemt het bevoegd gezag de reserveringen in acht, die krachtens artikel 19kn, eerste lid, zijn gedaan. Daarbij draagt het bevoegd gezag er zorg voor dat in de eerste helft van het tijdvak van het programma voldoende ontwikkelingsruimte beschikbaar blijft om, met inachtneming van artikel 19kn, derde lid, en het bepaalde krachtens artikel 19kn, vierde lid, te worden toegeëld in besluiten waarvoor krachtens artikel 19kn, eerste lid, ontwikkelingsruimte is gereserveerd.

3. Voor een project dat of een andere handeling die betrekking heeft op een inrichting als bedoeld in artikel 1.1, derde lid, van de Wet milieubeheer en stikstofdepositie veroorzaakt op een in het programma opgenomen Natura 2000-gebied wordt een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, niet verleend op grond van het feit dat onmiddellijk in verband met dit project of deze andere handeling een afname van de stikstofdepositie plaatsvindt als gevolg van de beëindiging of beperking van een of meer bepaalde andere handelingen buiten die inrichting.

4. Het derde lid is niet van toepassing op een besluit op een aanvraag om een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, die is ingediend vóór het tijdstip van inwerkingtreding van het derde lid.

5. Het bestuursorgaan dat bevoegd is tot het nemen van een besluit als bedoeld in het eerste lid waarin ontwikkelingsruimte is toegeëld kan dit besluit intrekken of wijzigen indien het project of de andere handeling waarop dit besluit betrekking heeft, nadat het besluit onherroepelijk is geworden, niet is gerealiseerd, onderscheidenlijk is verricht.

Artikel 19kn

1. Bij ministeriële regeling kan ter uitvoering van het programma voor daarbij aangegeven Natura 2000-gebieden gedurende het tijdvak van het programma ontwikkelingsruimte worden gereserveerd voor de toedeling daarvan in besluiten als bedoeld in artikel 19km, eerste lid, die betrekking hebben op bij die regeling afzonderlijk of per categorie genoemde of beschreven projecten of andere handelingen, waarbij een voorkeursvolgorde voor de toedeling kan worden aangegeven.

2. Een reservering vervalt voor zover het bevoegd gezag voor het nemen van een besluit waarvoor de ontwikkelingsruimte is gereserveerd, aan Onze Minister heeft verklaard dat het de reservering of een deel daarvan gedurende het tijdvak van het programma niet zal toedelen. Nadat de eerste helft van het tijdvak van het programma is verstreken, gaan de bevoegde gezagen, bedoeld in de eerste volzin, na of er reserveringen zijn ten aanzien waarvan de eerste volzin wordt toegepast.

3. Onze Minister en Onze Minister van Infrastructuur en Milieu stellen in overeenstemming met de bestuursorganen die de beheerplannen voor de in het programma opgenomen Natura 2000-gebieden vaststellen, vast welk deel van de ontwikkelingsruimte in de eerste helft en welk deel in de tweede helft van het tijdvak van het programma wordt toegeedeeld en gereserveerd. Deze verdeling is zodanig dat een evenwichtige toedeling en reservering van de ontwikkelingsruimte gedurende het tijdvak van het programma is verzekerd.

4. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de toepassing van het derde lid.

5. Als projecten of andere handelingen als bedoeld in het eerste lid kunnen worden genoemd of beschreven projecten of andere handelingen die voldoen aan elk van de volgende voorwaarden:

a. het project of de andere handeling is aantoonbaar van nationaal of provinciaal maatschappelijk belang;

b. het is aannemelijk dat voor het project of de andere handeling in het tijdvak, bedoeld in artikel 19kg, vijfde lid, ontwikkelingsruimte wordt toegeedeeld in een besluit als bedoeld in artikel 19km, eerste lid.

6. De omvang van de ontwikkelingsruimte die voor projecten en andere handelingen als bedoeld in het eerste lid wordt gereserveerd, is zodanig dat er niet onnodig inbreuk wordt gedaan op de omvang van de ontwikkelingsruimte die resteert voor toedeling aan andere projecten of handelingen dan die bedoeld in het eerste lid.

Artikel 19ko

1. Een bestuursorgaan dat ontwikkelingsruimte toedeelt in een besluit als bedoeld in artikel 19km, eerste lid, onderdeel a, b, c, e, f of g, draagt tijdig zorg voor een nauwkeurige en volledige registratie van de afschrijving van de toegeedeelde ontwikkelingsruimte van de ontwikkelingsruimte die beschikbaar is voor projecten en andere handelingen die stikstofdepositie veroorzaken in de Natura 2000-gebieden waarop het besluit betrekking heeft. Ingeval ontwikkelingsruimte wordt toegeedeeld in een besluit als bedoeld in artikel 19km, eerste lid, onderdeel d, draagt het bestuursorgaan, bedoeld in artikel 47b, eerste lid, zorg voor de nauwkeurige en volledige registratie van de afschrijving van de toegeedeelde ontwikkelingsruimte.

2. Het bestuursorgaan, bedoeld in het eerste lid, draagt tevens tijdig zorg voor een nauwkeurige en volledige registratie van de bijschrijving van ontwikkelingsruimte die na het intrekken of vervallen van een besluit als bedoeld in artikel 19km, eerste lid, beschikbaar komt voor projecten en andere handelingen die stikstofdepositie veroorzaken in de Natura 2000-gebieden waarop het besluit betrekking had.

3. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op een reservering van ontwikkelingsruimte op grond van artikel 19kn, eerste lid, met dien verstande dat Onze Minister zorg draagt voor de registratie van een reservering.

4. Indien in een besluit als bedoeld in artikel 19km, eerste lid, ontwikkelingsruimte wordt toegeedeeld die is gereserveerd krachtens artikel 19kn, eerste lid, vervalt de reservering en draagt het bestuursorgaan dat zorg draagt voor de registratie, bedoeld in het eerste lid, tevens zorg voor de registratie van het vervallen van de reservering.

5. Bij ministeriële regeling worden regels gesteld ten aanzien van de registratie van afschrijvingen, bijschrijvingen of reserveringen van ontwikkelingsruimte en ten aanzien van het vervallen van reserveringen van ontwikkelingsruimte.

Artikel 19koa

1. Bij ministeriële regeling kan aan degenen die projecten realiseren of andere handelingen verrichten waarop artikel 19kh, zevende of negende lid, van toepassing is, een verplichting worden opgelegd tot het melden van het project of de andere handeling bij het bij die regeling aan te wijzen bestuursorgaan, indien het project of de andere handeling behoort tot een bij die regeling aangewezen categorie van projecten, onderscheidenlijk andere handelingen.

2. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld over de wijze waarop een melding als bedoeld in het eerste lid wordt gedaan en over de bij de melding te verstrekken gegevens.

Artikel 19kp

1. Het bevoegd gezag draagt er zorg voor dat passende maatregelen worden genomen om verslechtering van de kwaliteit van de voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied te voorkomen, en om de in het beheerplan voor het desbetreffende Natura 2000-gebied ten aanzien van die habitats beschreven resultaten, bedoeld in artikel 19a, derde lid, onderdeel a, te verwezenlijken.

2. Ter uitvoering van het eerste lid kan het bevoegd gezag aan degene wiens handelen stikstofdepositie veroorzaakt op voor stikstofgevoelige habitats in een Natura 2000-gebied de verplichting opleggen om binnen een door het bevoegd gezag te stellen termijn:

- a. de nodige preventieve of herstelmaatregelen te treffen, met inachtneming van door het bevoegd gezag gegeven instructies;
- b. de handeling te staken of te beperken, of
- c. informatie over de handeling te verstrekken.

3. Een verplichting als bedoeld in het tweede lid kan worden voorgeschreven voor:

- afzonderlijke gevallen bij beschikking, dan wel
- categorieën van gevallen bij algemeen verbindend voorschrift, voor zover de verplichting betrekking heeft op inrichtingen als bedoeld in artikel 1.1, derde lid, van de Wet milieubeheer, of het drijven daarvan, en zij geen betrekking heeft op handelingen waarvoor Onze Minister het bevoegd gezag is.

4. Het bevoegd gezag stelt belanghebbenden in de gelegenheid hun zienswijze uit te brengen over een voornemen tot het opleggen van een verplichting als bedoeld in het tweede lid, tenzij de verslechtering het opleggen van een verplichting terstond noodzakelijk maakt.

5. Het is verboden in strijd te handelen met een verplichting als bedoeld in het tweede lid.

6. Onder «bevoegd gezag» als bedoeld in het eerste lid wordt verstaan:

- a. Onze Minister, indien de handeling een krachtens artikel 19d, vijfde lid, aangewezen project of andere handeling is, of de handeling plaatsvindt in of gevolgen heeft voor categorieën van gebieden die krachtens dat vijfde lid zijn aangewezen;
- b. in andere gevallen dan die, bedoeld in onderdeel a:
  - gedeputeerde staten, ingeval de verplichting voor één of meer afzonderlijke gevallen wordt voorgeschreven;
  - provinciale staten, ingeval de verplichting voor categorieën van gevallen wordt voorgeschreven. De artikelen 2, vijfde en zesde lid, en 2a, tweede en derde lid, zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor «gedeputeerde staten» wordt gelezen: provinciale staten.

Artikel 19kq

1. Een ministeriële regeling als bedoeld in artikel 19kh, vijfde of zevende lid, 19kk, 19kn, eerste of vierde lid, 19ko, vijfde lid, of 19koa, eerste lid, wordt vastgesteld door de Minister van Economische Zaken en de Minister van Infrastructuur en Milieu.

2. Een ministeriële regeling als bedoeld in artikel 19kh, vijfde of zevende lid, 19kk, 19kn, vierde lid, 19ko, vijfde lid, of 19koa, eerste lid, wordt vastgesteld na overleg met de bestuursorganen, bedoeld in artikel 19kg, derde lid.

3. Een ministeriële regeling als bedoeld in artikel 19kn, eerste lid, wordt vastgesteld in overeenstemming met de bestuursorganen die het beheerplan, bedoeld in artikel 19a of 19b, vaststellen voor de in het programma opgenomen Natura 2000-gebieden waarin de stikstofdepositie die de in artikel 19kn, eerste lid, bedoelde projecten of andere handelingen veroorzaken hoofdzakelijk plaatsvindt.

Artikel 19kr

1. In dit artikel en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

a. *referentiedatum*:

1°. voor gebieden ter uitvoering van richtlijn 92/43/EEG:

– 7 december 2004, of

– de datum waarop het desbetreffende gebied door de Europese Commissie tot een gebied van communautair belang is verklaard ter uitvoering van artikel 4, tweede lid, van richtlijn 92/43/EEG, voor zover die verklaring plaatsvindt na 7 december 2004;

2°. voor gebieden ter uitvoering van richtlijn 2009/147/EG: 10 juni 1994 of de datum waarop het desbetreffende gebied is aangewezen ter uitvoering van richtlijn 2009/147/EG, voor zover die aanwijzing plaatsvindt na 10 juni 1994.

b. *voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied*: voor stikstof gevoelige natuurlijke habitats en habitats van soorten in een Natura 2000-gebied ten aanzien waarvan op grond van artikel 6, tweede lid, van richtlijn 92/43/EEG een verplichting geldt tot het treffen van instandhoudingsmaatregelen.

2. Dit artikel is uitsluitend van toepassing op projecten en andere handelingen:

a. die stikstofdepositie veroorzaken op voor stikstofgevoelige habitats in een Natura 2000-gebied dat niet is opgenomen in het programma, of

b. ten aanzien waarvan het bestuursorgaan dat met betrekking tot dat project of die andere handeling bevoegd is tot het nemen van een besluit, genoemd in artikel 19km, eerste lid, in overeenstemming met het bestuursorgaan dat voor de Natura 2000-gebieden waar het project of de andere handeling stikstofdepositie veroorzaakt, het beheerplan, bedoeld in artikel 19a of 19b, vaststelt en de ingevolge artikel 2, vierde lid, medebetrokken bestuursorganen, het besluit heeft genomen dat artikel 19km, derde lid, niet van toepassing is.

3. Onder significante gevolgen als bedoeld in artikel 19f, eerste lid, worden niet verstaan de gevolgen van een project door het veroorzaken van stikstofdepositie op voor stikstofgevoelige habitats in een Natura 2000-gebied, wanneer het project een activiteit is die na de referentiedatum is begonnen, of een gebruik dat na de referentiedatum in betekende mate is gewijzigd, waarbij is verzekerd dat, in samenhang met voor die activiteit getroffen maatregelen, de stikstofdepositie op de voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied als gevolg van die activiteit of dat gebruik per saldo niet is toegenomen of zal toenemen.

4. Gedeputeerde staten kunnen ter vermindering van de stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied, in elk geval aan het verlenen van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, de voorwaarde verbinden dat de stikstofdepositie op de voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied die wordt veroorzaakt door het project of de andere handeling waarop de aanvraag van de vergunning betrekking heeft, niet groter is dan de door gedeputeerde staten geregistreerde en voor dat project of die andere handeling beschikbaar gestelde afname van stikstofdepositie op deze habitats als gevolg van de beëindiging van een of meer bepaalde andere projecten of andere handelingen.

5. Gedeputeerde staten, onderscheidenlijk provinciale staten, kunnen bij het toepassen van artikel 19kp, tweede lid, in elk geval de verplichting opleggen dat de stikstofdepositie op de voor stikstof gevoelige habitats in het Natura 2000-gebied geheel dan wel voor een bepaald deel, niet groter is dan de door gedeputeerde staten geregistreerde en voor het project of de andere handeling beschikbaar gestelde afname van stikstofdepositie op deze habitats als gevolg van de beëindiging van een of meer bepaalde andere projecten of andere handelingen.

6. Met betrekking tot de bepaling van de door projecten, andere handelingen en maatregelen als bedoeld in het tweede of derde lid veroorzaakte of te veroorzaken stikstofdepositie kunnen bij ministeriële regeling regels worden gesteld. Daarbij kan onder meer worden geregeld dat hiervoor bij of krachtens andere wetten bijgehouden of aan een bevoegd gezag overgelegde gegevens kunnen worden gebruikt.

7. De bestuursorganen die beheerplannen als bedoeld in artikel 19a of 19b vaststellen voor Natura 2000-gebieden waar projecten of andere handelingen stikstofdepositie veroorzaken op voor stikstofgevoelige habitats, hebben een actueel overzicht van de gevolgen van deze projecten en andere handelingen voor de stikstofdepositie, en rapporteren hierover. De beschrijving in het programma van de wijze waarop en de frequentie waarmee rapportage plaatsvindt als bedoeld in artikel 19kh, eerste lid, onderdeel f, is van overeenkomstige toepassing. De gevolgen worden betrokken bij toepassing van artikel 19kh, eerste lid, onderdeel b.

8. Een besluit als bedoeld in het tweede lid, onderdeel b, kan alleen genomen worden als na toepassing van het zevende lid ontwikkelruimte beschikbaar blijft.

9. Maatregelen als bedoeld in artikel 19kh, eerste lid, onderdelen c en g, worden onverkort uitgevoerd.

O

Artikel 39 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid komt te luiden:

2. Een beroep tegen de vaststelling van een beheerplan als bedoeld in artikel 19a heeft uitsluitend betrekking op de beschrijvingen van handelingen die het bereiken van de instandhoudingsdoelstelling niet in gevaar brengen, en de daarbij in voorkomend geval aangegeven voorwaarden en beperkingen.

2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Een beroep tegen de vaststelling van een programma als bedoeld in artikel 19kg, eerste lid, heeft uitsluitend betrekking op de beschrijving of vermelding van projecten als bedoeld in artikel 19kh, zesde lid.

P

Artikel 47b, derde lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. De zinsnede «de artikelen 19e tot en met 19g, 19ia en 19kd, en 19k, eerste en derde lid» wordt vervangen door: de artikelen 19e tot en met 19g, 19ia, 19k, eerste en derde lid, 19kh, negende lid, en 19km, derde en vierde lid.

2. Een volzin wordt toegevoegd, luidende: De verklaring geeft in voorkomend geval aan welke ontwikkelingsruimte overeenkomstig artikel 19km bij de omgevingsvergunning wordt toegeedeeld.

Q

Na artikel 67 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 67a

De artikelen 19km, 19kn en 19ko zijn niet van toepassing op projecten, plannen en andere handelingen die stikstofdepositie op voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied veroorzaken indien:

- voor het project, plan of de andere handeling voor het tijdstip van inwerkingtreding van het programma een besluit als bedoeld in artikel 19km, eerste lid, in voorbereiding is bij het desbetreffende bestuursorgaan;
- de voor het nemen van het desbetreffende besluit beschikbare gegevens en bescheiden naar het oordeel van het desbetreffende bestuursorgaan voldoende zijn voor de beoordeling van de aanvraag of voor de voorbereiding van het desbetreffende besluit en bovendien, ingeval het besluit betrekking heeft op een project als bedoeld in artikel 19f, eerste lid, een volledige passende beoordeling als bedoeld in dat artikellid is gemaakt, en
- degene die het desbetreffende project zal realiseren, onderscheidenlijk de andere handeling zal verrichten, heeft een tijdige uitvoering verzekerd van de maatregelen die in het kader van de realisering van het project, onderscheidenlijk het verrichten van de andere handeling worden getroffen om te verzekeren dat de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebied niet zullen worden aangetast als gevolg van het project, onderscheidenlijk om verslechtingen of significant verstorende effecten als gevolg van de andere handeling te voorkomen.

ARTIKEL II

In bijlage 2 bij de Algemene wet bestuursrecht komt in artikel 1 het onderdeel dat betrekking heeft op de Natuurbeschermingswet 1998 te luiden:

Natuurbeschermingswet 1998: de artikelen 17 en 23.

ARTIKEL III

In artikel 1a, onderdeel 2°, van de Wet op de economische delicten, wordt in de zinsnede met betrekking tot de Natuurbeschermingswet 1998 «de artikelen 16, 17, vierde lid, 19c, vierde lid, 19d, eerste lid, 19ke, vijfde lid, 19ia, eerste lid, in samenhang met 16, 19ia, derde lid, in samenhang met 19c, vierde lid, en 19kc, eerste lid, 19l, eerste lid, 20, derde lid, 21, tweede lid, 22, tweede lid, 46d, 47d, en 66» vervangen door: de artikelen 16, 17, vierde lid, 19c, vierde lid, 19d, eerste lid, 19ia, eerste lid, in samenhang met 16, 19ia, derde lid, in samenhang met 19c, vierde lid, en 19kc, eerste lid, 19kp, vijfde lid, 19koa, eerste lid, 19l, eerste lid, 20, derde lid, 21, tweede lid, 22, tweede lid, 46d, 47d, en 66.

ARTIKEL IV

Indien het bij koninklijke boodschap van 3 juli 2009 ingediende voorstel van wet tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet in verband met uitbreiding van de werkingsfeer van beide wetten naar de exclusieve economische zone (32 002) tot wet is of wordt verheven en die wet eerder in werking is getreden of treedt dan deze wet, wordt deze wet als volgt gewijzigd:

A

Artikel I, onderdeel A, wordt als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel 2 vervalt, onder vernummering van onderdeel 3 tot onderdeel 2.

2. In onderdeel 2 (nieuw) wordt «richtlijn 79/409/EEG» vervangen door: richtlijn 2009/147/EG.

3. Na onderdeel 2 (nieuw) wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:

3. Het onderdeel o, houdende de begripsomschrijving van «exclusieve economische zone» wordt geletterd p.

4. In de aanhef van onderdeel 4 wordt «onderdeel o» vervangen door: «onderdeel p» en worden de onderdelen p tot en met r geletterd q tot en met s.

B

In artikel I, onderdeel B, vervalt onderdeel 1, onder vernummering van de onderdelen 2 en 3 tot onderdelen 1 en 2.

C

Artikel I, onderdeel C, wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vernummering van onderdeel 2 tot onderdeel 3, wordt na onderdeel 1 een onderdeel ingevoegd, luidende:

2. In het vierde lid wordt «op de voorgaande leden» vervangen door: op de besluiten, bedoeld in het eerste, tweede en derde lid.

2. Onderdeel 3 (nieuw) komt te luiden:

3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

5. Indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, betrekking heeft op een project dat of andere handeling die uitsluitend gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied dat buiten Nederland is gelegen, beslissen gedeputeerde staten van de provincie waarin het project of de andere handeling wordt gerealiseerd, onderscheidenlijk verricht, op de aanvraag.

ARTIKEL V

Indien het bij koninklijke boodschap van 3 juli 2009 ingediende voorstel van wet tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet in verband met uitbreiding van de werkingsfeer van beide wetten naar de exclusieve economische zone (32 002) tot wet is of wordt verheven en die wet later in werking treedt dan deze wet, wordt die wet als volgt gewijzigd:

A

Artikel I, onderdeel A, wordt als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel 1 vervalt, onder vernummering van de onderdelen 2 tot en met 4 tot onderdelen 1 tot en met 3.

2. Onderdeel 3 (nieuw) wordt als volgt gewijzigd:

a. In de aanhef wordt «onderdeel n» vervangen door «onderdeel r».

b. Onderdeel o wordt geletterd s.

B

In artikel I, onderdeel C, vervalt onderdeel 1, onder vernummering van de onderdelen 2 en 3 tot onderdelen 1 en 2.

C

Artikel I, onderdeel D, komt te luiden:

D

1. In artikel 2a wordt, onder vernummering van het vierde lid naar vijfde lid, een lid ingevoegd, luidende:

4. Indien op het moment van het indienen van een aanvraag als bedoeld in artikel 16, eerste lid, of artikel 19d, eerste lid, redelijkerwijs niet of nog niet kan worden vastgesteld in welke provincie hoofdzakelijk de gevolgen zullen plaatsvinden van een handeling, onderscheidenlijk een project of andere handeling, nemen gedeputeerde staten van de provincie waarin het beschermd natuurmonument of het Natura 2000-gebied geheel of grotendeels is gelegen de aanvraag in behandeling en beslissen die gedeputeerde staten op de aanvraag.

2. In het vijfde lid (nieuw) wordt «bedoeld in het eerste en tweede lid» vervangen door: bedoeld in het eerste, tweede en vierde lid.

D

Artikel I, onderdeel Da, vervalt.

E

In artikel I, onderdeel Db, wordt «artikel 10a, eerste en tweede lid,» vervangen door: artikel 1, onderdeel n, artikel 10a, eerste en tweede lid,.

F

In artikel IA vervallen de onderdelen B, Bb, D en E.

G

Artikel IB vervalt.

ARTIKEL VI

Indien het bij koninklijke boodschap van 3 juli 2009 ingediende voorstel van wet tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet in verband met uitbreiding van de werkingsfeer van beide wetten naar de exclusieve economische zone (32 002) tot wet is of wordt verheven, wordt in artikel 60a, twaalfde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 «bedoeld in artikel 43, vierde lid» vervangen door: bedoeld in artikel 43, tweede lid.

ARTIKEL VII

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Staatssecretaris van Economische Zaken,